

Eesti Kohtunike Ühing

Estonian Association of Judges

Hr Priit Pikamäe
Riigikohtu esimees
info@riigikohus.ee

Hr Andres Anvelt
justiitsminister
info@just.ee

22. aprill 2014

Õigusemõistmise tõhustamisega seonduvatest probleemidest

Kohtute haldamise nõukoja 67. istungil 14. detsembril 2012 otsustati toetada nn tõhusama õigusemõistmise projekti läbiviimist Harju Maakohtus alates 2013. aastast. Tänapäevaks on see projekt mõnevõrra väiksemas mahus laienenud ka Tartu Maakohtusse, Tartu Halduskohtusse ja Tartu Ringkonnakohtusse. Plaanide kohaselt peaks projekt 2015. aastal laienema Tallinna Halduskohtusse ja Tallinna Ringkonnakohtusse ning Pärnu Maakohtusse ja Viru Maakohtusse, samuti saavutama 2016. aastal oma täismahu Tartu piirkonna kohtutes. Kohtumenetluse kiirendamise reformiga jätkamine on kokku lepitud ka valitsusliidu tegevuskavas.

Tõhusama õigusemõistmise projekt on positiivsena toonud kaasa eelkõige suuremad vahendid kvalifitseeritud kohtujuristide tööleasumiseks kohtutes ning loonud seega selge eelduse õigusemõistmise kvaliteedi tõusuks nii kohtulahendite kvaliteedi kui ka kohtumenetluse kiiruse osas. Justiitsministeeriumi pühendunud tegevus väärib siinkohal suurt tunnustust.

Samas on Eesti Kohtunike Ühingu liikmete hulgas tekitanud küsimusi ja muret projekti senisest rakenduspraktikast lähtuv keskendumine statistiliste näitajate alusel ainult ja üksnes kiirele menetlusele ning sellega kaasnev pidev surve iga hinna eest vähendada asjade jääki ja saavutada samas lühem keskmine menetlusaeg. Kohtulahendi kvaliteet on projekti elluviimisel taandumas teisejärguliseks. Muu hulgas peetakse probleemiks, et asjade jagamine kohtunike vahel toimub koormuspunktide alusel, kokkuvõtteid lahendatud asjadest ja nn jäägist tehakse aga asjade arvust lähtudes. Seejuures ei taga kasutatav koormuspunktide skaala tegelikkuses võrdset töökoormust. Samuti peetakse probleemiks kohtunike ja nende abipersonali tunnustamist vaid statistiliste näitajate alusel. Eeltoodu ei tarvitse tagada lahendite kvaliteeti ning loovat ja toetavat tööõhkkonda kohtutes.

Õigusemõistmise forsseeritud tõhustamisega kaasnevate probleemide kaardistamiseks, nendele lahenduste leidmiseks ning tõhusama õigusemõistmise projektiga tulemuslikuks edasilikumiseks, vältimaks edaspidi võimalikke vigu projekti elluviimisel, oleks meie arvates vajalik juba praeguses etapis erapooletult hinnata, kas nn lepingute abil õigusemõistmise

juhtimine, lepingutes märgitud arengueesmärgid ja nende saavutamise vahendid kohtutes tagavad võimaluste piires õigusemõistmise parema kvaliteedi, kohtunike normaalse töökoormuse, igapäevase loova ja hea tööõhkkonna, ning võimaluse tunnustada kohtunikke ja nende abipersonali mitte ainult statistiliste näitajate põhjal.

Kuna selle projekti alusel töötab kõige suuremas mahus (kõige rohkem kohtujuriste kohtuniku kohta) juba teist aastat Harju Maakohus, siis on seal olemas ka piisav kogemus üldistuste ja järelduste tegemiseks.

Millises vormis hindamist läbi viia, saab otsustada kohtute haldamise nõukoda. Omalt poolt pakuksime selleks peamiselt teiste kohtute kohtunikest koosneva komisjoni moodustamist, kes muu hulgas küsitleks hinnatava kohtu kohtunikke ja nende abipersonali.

Eesti Kohtunike Ühingu juhatus palub arutada tõstatatud küsimust ja võtta selle osas seisukoht juba kohtute haldamise nõukoja 22.-23. mai 2014. a istungil, millel tulevad arutlusele ka kohtuesimeeste ülevaated korra kohasest õigusemõistmisest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Virgo Saarmets
Esimees